

# Spis rzeczy

Od autora 7

## Pożegnanie z przeszłością

|                                   |    |
|-----------------------------------|----|
| Siódmego stycznia 1939            | 11 |
| Sprawa wyobraźni                  | 13 |
| Dzień wyzwolenia                  | 17 |
| Odtwarzanie wierszy z lat walki   | 20 |
| Rodło                             | 22 |
| „Myśmy z narodu niepodległych...” | 27 |
| W stronę Łużyc                    | 30 |
| W stronę Danii                    | 32 |
| Na zachodzie jest ziemia          | 36 |
| Starzy przyjaciele ze „Społem”    | 39 |
| Nowi przyjaciele z „Czytelnika”   | 41 |
| Łagodna rewolucja                 | 43 |
| W Związku Literatów Polskich      | 45 |
| „Egzotyczny świat”                | 48 |

## Kraj krzywdy

|                                     |    |
|-------------------------------------|----|
| Komitet Opolski                     | 53 |
| Memoriały                           | 57 |
| Jałtańska zaporą                    | 60 |
| „Pięścią w zielony stół”            | 63 |
| Praga-Szczecin                      | 64 |
| Przedmurze Słowiaństwa              | 65 |
| Opolskie „Nowiny” z 1 września 1939 | 66 |
| Westfalska szkoła                   | 69 |
| Byliśmy! Jesteśmy! Będziemy!        | 73 |
| Przeszłość Polaków Opolszczyzny     | 76 |
| Rozmowa z czytelnikami „Nowin”      | 78 |
| Kraj krzywdy                        | 84 |

## W Ojczyźnie

|                                      |    |
|--------------------------------------|----|
| Więści z tonącej Hitlerii            | 90 |
| Dobre wieści dla Komitetu Opolskiego | 91 |
| Powrót Opolszczyzny                  | 93 |

|                              |     |
|------------------------------|-----|
| Sprawy najistotniejsze       | 94  |
| Reforma rolna                | 96  |
| Bytom-Zabrze-Gliwice         | 99  |
| Nazwiska ludzi i nazwy ziem  | 101 |
| Pionierzy z PKP              | 103 |
| Szabrownicy                  | 105 |
| Kataster narodowościowy      | 107 |
| Germanizacja i repolonizacja | 108 |
| Sumienie Opolszczyzny        | 110 |
| Pisanki w Opolu              | 112 |
| Na pobojuwisku               | 114 |
| Rozstanie z Opolszczyzną     | 118 |
| Lato 1946                    | 120 |

## W Warszawie, Gdańsku i Gdyni

|                                   |     |
|-----------------------------------|-----|
| W Warszawie                       | 121 |
| Synowie Krzywoustego              | 123 |
| Odwrót Niemców – powrót Polaków   | 125 |
| Nie odebrana nagroda              | 127 |
| Powrót Wrocławia i ziemi Staszica | 128 |
| W polskim mundurze                | 129 |
| Gdański finał                     | 130 |
| Wizja Michała Walickiego          | 132 |
| Gdańskie dzieci                   | 135 |
| W Gdyni i Gdańsku                 | 137 |
| „Pamięć smutkożerna”              | 140 |

## Zwycięstwo!

|                                       |     |
|---------------------------------------|-----|
| Przeszli Odrę, przeszli Nyse          | 143 |
| Po sześciu latach na tej samej drodze | 145 |
| Za Odrą                               | 147 |
| Na przedpolu Berlina                  | 148 |
| „Zasadniczy przełom”                  | 150 |
| Obłęd                                 | 152 |
| Najfantastyczniejsze były noce        | 153 |
| Berlin drży                           | 155 |
| Na Alexanderplatz                     | 156 |
| „Chcesz żyć – bij Niemca!”            | 158 |
| Ostrożnie z litością!                 | 160 |
| W Poczdamie                           | 163 |
| Spandau                               | 166 |
| Zyklon                                | 168 |
| Goebbels po raz ostatni               | 169 |
| Hucz, Historio!                       | 171 |

## Kapitulacja Berlina i III Rzeszy

|                                            |     |
|--------------------------------------------|-----|
| Kolumna Zwycięstwa                         | 172 |
| W Kancelarii Rzeszy                        | 174 |
| Śmierć Hitlera                             | 176 |
| Kapitulacja Berlina                        | 179 |
| Nadzieja na surowość praw                  | 182 |
| Mściciele Warszawy na gruzach Ber-<br>lina | 184 |
| Nad Łabą                                   | 186 |
| Kapitulacja III Rzeszy                     | 188 |

## Bóle, troski, niepokoje

|                                     |     |
|-------------------------------------|-----|
| Wśród przyjaciół ze Związku Polaków | 191 |
| Ponowne spotkanie z Nadodrzem       | 199 |
| Dramat rozdartego kraju             | 201 |
| Wielkopolski apel Romana Rońskiego  | 205 |
| Mój list do Poznania                | 208 |
| „Odzyska ziemie dziadów wnuk”       | 211 |
| Nad Odrą i nad Nysami               | 214 |
| W Czechosłowacji                    | 216 |
| Z powrotem w Berlinie               | 218 |

## Historyczny lipiec

|                                |     |
|--------------------------------|-----|
| Wreszcie pewność               | 221 |
| Mówmy prawdę                   | 222 |
| Opolanie                       | 223 |
| Bertram nie ustąpił            | 225 |
| Wrocławskie wrota              | 228 |
| Nad Łużycką Nysą i polską Odrą | 229 |
| Szczecin jest polski           | 231 |
| Nie trzeba kłamać              | 233 |

## Poczdamskie decyzje

|                                         |     |
|-----------------------------------------|-----|
| Butelka spirytusu za krowę              | 236 |
| W brazylijskim mundurze                 | 237 |
| Delegacja polska                        | 241 |
| Sprawa fair play                        | 245 |
| „Jest naszym niezłomnym postanowieniem” | 247 |
| Koniec Prus                             | 250 |
| Powrót ludności niemieckiej do Niemiec  | 253 |

|                          |     |
|--------------------------|-----|
| „Trzeba ciąć i łamać...” | 256 |
| Ciężar okupacji          | 258 |

## Łużyce

|                                 |     |
|---------------------------------|-----|
| Ciekawość radzieckiego generała | 260 |
| W Pradze i w Budziszynie        | 261 |
| Łużyckie wczoraj                | 262 |
| Hans Schneider                  | 270 |
| Łużyckie jutro                  | 277 |

## Niemcy okupowane

|                                                        |     |
|--------------------------------------------------------|-----|
| Wędrowka narodów                                       | 281 |
| List ze Śląska                                         | 283 |
| Ostatni wiersz                                         | 285 |
| Pouczająca przygoda                                    | 286 |
| W Polskiej Misji Repatriacyjnej                        | 287 |
| „Dom zgniłej cebuli”                                   | 288 |
| Technika elektronowa handlu niewolnikami               | 291 |
| „Przyjaźń polsko-amerykańska nie jest pustym frazesem” | 292 |
| Proces w Wiesbaden                                     | 294 |
| Aresztowany Instytut                                   | 296 |
| Przypomnienie Mauthausen                               | 298 |
| Odnalezienie Ołtarza Mariackiego                       | 300 |

## Norymberga

|                                            |     |
|--------------------------------------------|-----|
| Norymberga przed procesem                  | 304 |
| Oskarżenie aktu oskarżenia                 | 306 |
| Rozprawa na użytek przyszłych po-<br>koleń | 309 |
| Z notatnika norymberskiego                 | 314 |
| Piątego listopada 1937                     | 317 |
| Von dem Bach-Zelewski                      | 325 |
| Heinz Guderian                             | 333 |

## Autoportret Hansa Franka

|                                            |     |
|--------------------------------------------|-----|
| Tagebuch des Herrn General-Gouver-<br>ners | 335 |
| Kariera szubienicznika                     | 338 |
| Herrenvolk w GG                            | 341 |
| Głód tyfoidalny                            | 343 |



|                        |     |
|------------------------|-----|
| Łapanki europejskie    | 344 |
| Madagaskar w Treblince | 346 |
| Dzieci z Zamojszczyzny | 349 |
| Polska walczy          | 351 |
| Warszawa               | 353 |
| Marzenia i prorocтва   | 355 |

### **Świat jest winien**

|                           |     |
|---------------------------|-----|
| Niemcy z lotu ptaka       | 357 |
| Niemcy w 1945 roku        | 361 |
| Dwa filary ładu w Europie | 371 |
| Najtragiczniejsi Polacy   | 377 |
| Gorzki niepokój           | 383 |

### **Sprawy Polaków**

|                                           |     |
|-------------------------------------------|-----|
| Czy dorównamy?                            | 391 |
| Rewolucja, w której nie wzięliśmy udziału | 397 |

|                     |     |
|---------------------|-----|
| Granica upływu krwi | 401 |
| Most czy przepaść?  | 405 |
| Antypolonizm        | 413 |
| Niemcy              | 421 |
| Prawda o Niemcach   | 426 |
| Praca, praca, praca | 430 |

### **Spojrzenie w przyszłość**

|                            |     |
|----------------------------|-----|
| Przelot nad Odrą           | 442 |
| Niszczenie klęski          | 452 |
| Przypisy                   | 461 |
| Bibliografia               | 464 |
| Nagrody                    | 464 |
| Nakłady                    | 464 |
| Informacja o zdjęciach     | 465 |
| Spis ilustracji            | 466 |
| Publikacje J.E. Osmańczyka | 473 |